

POČAHAJ BÓH

ČASOPIS EVANGELSKÍCH SERBOŮ

9. číslo · ISSN 0032-4132

Budyšin, september 1984

Lětník 34

Hrono za september:

Twoje slovo je moje wjesele a mojeje wutroby radosć, dokelž sym po twojim mjenje pomjenuwany.

Jeremias 15, 16

Starši ewangelscy čitarjo móžeja so hišće někak na prjedawšu saksku liturgiju (w času do lěta 1961) dopomnić. Po čitanju epistole spěwaše tež tehdom hižo wosada „haleluja“, ale do toho praješe duchowny bibliske hrono, kotrež so na Bože slovo počahowaše, tak snano: „Knježe, twoje slowo je mojijm nomaj swěca a swětło na mojim puću“ abo: „Knježe, twoje slowo wobsteji wěčnje“ (woboje ze 119. psalma) a druge hišće. Z tym wuznawa wěrjacy, što jemu Bože slowo je a za njeho na sebi ma.

Ja sebi myslu a so nadzijam, zo smy wšitcy hižo někak nazhonili, štož tu profeta praji, mjenujcy zo Knjezowe slowo za njeho wjesele a za jeho wutrobu radosć ze sobu přinjese. „Radosć“, tak je Michał Frencl přeložił. Pola Luthera namaka so „Trost“, potajkim tróšt. Hebrejske slowo móže woboje rěkać.

Hdyž sym sam druhdy rano zahe wotučeny a mam snano jónkróć čežke, njespokojne, zrudne mysle — a tajke so tola tež kóždemu wěrjacemu stawa (pola Jězusa bě runje tak, na přikład w zahrodže Getsemane) — tak je přenje, zo swoje Ochranowske (Herrnhutske) hesła bjeru a předpisany bibliski tekst a wukładowanje čitam a přeco zaso sym nazhonil, zo jeho slowo je woprawdže za mnje wjesele a za wutrobu tróšt.

Filip Imanuel Kant, najwjetši němski filozof 18. lěstotka je wuznal: „W dnjach tyšnosće njejsu mje moja cyła filozofija a wšitke knihi, kotrež sym hdy čitał, tak tróštowali kaž psalm 23, 4: Hač ja runje chodžu w čemnym dole, njeboju so žaneho njezboža, přetož ty sy při mni, twój prút a twój kij tróštujetej mje.“

Před lětami slyšach přednošk dr. med. Schirkarsćineje z Lobetala pola Berlina. Tam su „Hoffmannstaler Anstalten“, kotrež je Friedrich von Bodelschwingh z Bethela založil a hdžež přebywaja wšelacy zbrašeni. Wona je lěkarka za psychiatriju a rěčeše wo chorosćach duše a ducha. Wona praješe, zo je druhdy jara čežko, tajkim chorým znutřkownje pomhać. Po słowje džeše: „Husto njemóže duchachory zbožo w Chrystusu přijimać. A tola je nuzne, jemu tróštowace słowa biblie prajić. Za wěsty čas na kóždy pad něšto wjaso wostawa.“

Nětko pak steji na kóncu našeho hrona hišće podlanska sada: „... dokelž sym po twojim mjenje pomjenuwany.“ Što to rěka, hdyž profeta to jako při-

činu swojeho wuznaća mjenuje, zo je jemu Bože slowo wjesele, radosć a tróšt? Hdyž je wón po Knjezowym mjenje pomjenuwany, je wón Bože džěćo, přetož kóžde džěćo nosy mjeno swojeho nana abo maćerje. A za kóžde džěćo je tola slowo staršeju wažne, wozbožace, zwjeselace, tróštowace, tež hdyž to džěćo přeco njerozumi, z tym wuměnjnjom, zo staj to prawaj staršej!

A wón, Bóh, je tola „prawy Wótčec nade wšitkimi, kotrymž džěći rěkaju w njebjesach a na zemi“ (Ef. 3, 15). Abo spominajmy na slubjenje Bože: „Ja chcu was tróštować, kaž mać jeneho tróštuje“ (Jez. 66, 13). A w spěwarskich steji:

„O krasne a wěčne, o dary wy z Boha, kiž ći twój Zbóžnik wobradži!

Ty zhubjena běše, nětk njejsy pak wboha,

ze słowom Duch će rozswětli!

Ach, zapřimni je w wěrje, wšak twoje su,

a wuži je w měrje sej lěpsemu.“

(čo 426, 4)

Gerat Lazar

„W Chrystusu – nadzija za swět“

Profesor dr. Klaus-Peter Hertzsch (Jena) dźeržeše hłowny referat w Budapesće

Wulku kedžbnosć namaka při schadźowanju Swětowego zwjazka Lutheranow w Budapesće dnja 23. julija, na druhim dnju schadźowanja, wot profesora dr. Klause Hertzscha z Jeny dźeržany hłowny teologiski referat k temje konferency „W Chrystusu – nadzija za swět“.

Hertzsch wuzna sobuwinu europskich křesćanow na čerpjenjach swěta a praji, so na křesćanow-delegatow z Afriki, Łačonskeje Ameriki a Aziskeje wobroćejo: „My smy syći a derje wobstarani, dokelž sće Wy hłódni a njezastarani.“ Je na času, wo wodaće prosyć za čerpjenje, „kotrež maće Wy za naše dobre žiwjenje a za našu bojosć před čerpjenjom (Leidensscheu) znjesć.“

Hertzsch praji dale, zo móžeja křesćenjo we wšitkim čerpjenju a zaprajenju hladajo na nuzy swěta nazhonić, zo je přez Chrystusa přišla boža móc do swěta, kotraž je móčna w slabych. Tak namaka křesćanstwo zmužitosć, nic bjezskutkowne wostać, hačrunjež wě, zo z jeho mocu njeje ničo činjene. „A mocy tutej slabych plaći slubjenje!“

Referent rěčeše tež wo „pučowskej stawiznje“ cyrkweje w NDR, kotraž bu k „stawiznje poslanja“ (Wandergeschichte-Sendungsgeschichte). Mnozy, tak praji profesor, su najprjedy socialistiske přeměnenja w swojim wobswěće wobhladowali jako „nazymiski dešć“ abo „zymske wichory“ a cyrkej jako dom, w kotrymž móžeš přezymić, doniž njeje

wšo zaso tak kaž prjedy. Tola křesćenjo w NDR su zrozumili, zo wotpowěduja božemu nadawkej jenož potom, hdyž njewostanu stejo a njehladaja jenož wróćo. Nětko nazhonjeja, zo hlada zaso wjace čłowjekow na cyrkej.

We wotrězku referata pod temu: „Chrystus – Knjez, kotryž wjedže nas k zaměrej“ pokaza referent na ženje zblědnjene wobrazy nadzije z biblie, kaž raj a slubjeny kraj, přichad, nanowski dom, boži měr, mesiasowy čas, Jězusowe přirunanja wo božim kralestwje, njebjeski Jerusalem a wiziju wo tym, kotryž wótreje wšě sylzy. W tutej wobrazach, praji teologa, su čłowjekowo a swět tajcy, kaž jich Bóh widzi a kajkichž jich Bóh chce. „Hdyž je swět tež poľnych hiobowych poselstwow a powěsćow wo strašnych podawkach, poslednja wěrnosć je nam přecelna“, wuzna rěčnik.

Na kóncu wěnowaše so dr. Hertzsch prašenju, što ma so činić. Štož ma dowěru, zo so swět tak zdokona, kaž je wón po božej radže hižo dawno mjez čłowjekami započany, za toho, tak praji wón, ma tež zmysl, to wobmjenzowane jednotliwe, male, činić, dokelž Bóh rukuje za zmysl cyłeho. Při tym plaći: Nic něšto (wěcy, materielne bohatstwo), ale **Jedyn**, mjenujcy Jězus Chrystus, dawa našemu žiwjenju zmysl. Na njeho so počahuju přiwoła dr. Hertzsch delegatam a wšem křesćanam swěta: „Wučiskajmy na jeho slowo syće! Sadźmy wosředž wětroweje čišiny plachty na jeho slubjenje! Sadźejmy rostlinki a syjmy symjo našeje nadzije do wuprahnjeneho kraja našeje bjezradnosće. Dokelž boži duch chce přez naše žiwjenje hić kaž rěka wody, při kotrež su sadžene štomy.“

Cyrkej we Wojerecach

Tež lětsa wotměwa so we wosadach ewangelskich cyrkwjow w NDR zaso tuta dekada – džesać dnjow wot 11. hać do 21. nowembra –, w kotrež rozpominaja wosadni wo swojej zamołwitosći za zdžerženje swětowego měra.

Po wozjewjenju nowinarskeje informacije Zwjazka ewangelskich cyrkwjow w NDR, kotruž dóstawa redakcija „Pomhaj Bóh“ wot něšto časa po našim prócowanju připóstanu, budže tema lětušeje dekady němsce rěkać: „Leben gegen den Tod“. Do serbsčiny njehodži so to scyła tak lochko přeložić, dokelž njewuchadža z dotal předležaceho materiala, hać je přenje słowo tutoho hesła słowjeso, potajkim „žiwý być“, abo wěcownik, potajkim „žiwjenje“. W jednym padže by hesło serbsce rěkało: „Žiwý być přećiwo smjerći“ a w druhim „Žiwjenje přećiwo smjerći“.

Za zarjadowanja dekady wuda so wot Džěloweho zjednoćenstwa křesćanskeje młodžiny w NDR wudžělany material. W nim budže jedyn leporelo (zwisowace łopjena, kotrež hodža so kaž waka rozpřestrěć) z tekstami starozakonskeje stawizny wo Noachu a meditacijemi wot basnika Jürgen Rennerta jako zakład za modlitwu wo měr. Dale budžeja w materialijach zasadne rozmyslowanja wo temje (potom budžemy lěpje wědžeć, kak mamy ju přeložić!), wo stawiznje wo lijeńcy w Starym zakonju a dokumentacije k džělu za měr mjez cyrkwjemi a nastorki za wječory wosadow a młodžiny w tutych dnjach.

W hižo wozjewjenym připowědženju k temje praji so: „Žiwý być přećiwo smjerći chce wěstu přenju pomoc poskićić. Přemyslowanje wo Noachu a bibliskej stawiznje wo lijeńcy chce čłowjekow docpěć, kotrymž steji džensa woda hać k šiji. Bibliska stawizna posrědkuje nazhonjenje wohroženja a wuchowanja, zasudženja a wobnadenja. Najebać wšěje čłowječeje winy powěsnje Bóh „wójnski prok“ do mroćelow a postaji jón jako tučel za znamjo swojeho měroweho zrěčenja z čłowjekami.

Zwjazk, kotryž zwjazka Bóh na kóncu stawizny wo lijeńcy z čłowjestwom, wobnowja so znowa a rozšěrja so w Chrystusu.“

Centralne bibliske rozpominanje materiala zwjazuje staro- a nowozakonske aspekty temy.

„...Boži zwjazk z Noachom je jeho nowe wašnje, so k čłowjekam přiwobroćić. W tutym zwjazku stej zdobom slubjenje a žadanje: Bóh njepřilubja zwjazkej jenož, zo so stwórbja zdžerži, ale zdobom a k tomu, zo budže wón přitomny a zo wón čłowjekam přiwobroća. Wón žada z tym wjac hać „wobdžělanje a zdžerženje“ stwórbje (Gen. 2, 15) mjenujcy tež, zo připóznawamy jeho jako stworićela a zo mamy dowěru k jeho slubjenjam.

Tak steji tute zwjazanje zwjazka na spočatku dołheje tradicije staro- a nowozakonskich swědkow wo božim slubjenju a jeho kazni. ... W Chrystusowozjawnjenju a jeho nowozakonskim wozjewjenju stej wobaj aspektaj: wopora a zwjazk, na nowe wašnje ze sobu zjednoćenej. Tu stanje so z božeho přichilenja k čłowjekam stawizniska přitomnosť boža mjez čłowjekami.

Jeho lubosć k čłowjekej přiwozmje postawu čłowjeskeje wosoby. Wón njewuzwola jednoho čłowjeka, kiž ma so wumóžić (kaž tehdom Noach, přisp. red), ale wón wumóži cyłe čłowjestwo přez to, zo wuda so sam wohroženju přez čłowjekow.“

Pohľad z torhošća we Wojerecach na radnicu a cyrkej

Gerat Lazar

Stawizny serbskich cyrkwinskih dnjow

16. Serbski ewangelski cyrkwinski dzeń bě 30. 6. 1. 7. 1962 w Barće. W rjanej ličbje zeńdžechmy so sobotu popołdnu, zo bychmy přednoškaj slyšeli a wuradžowali wo našim cyrkwiskim položenju. Dr. Rudolf Jenč z Budyšina přednošowaše wo Bartskich fararjach a spominaše najprjedy na tehdomnišeho wosadneho fararja Gerharda Renča, kotryž bě do druheje swětoweje wójny „Bibliski pućnik“ wudawał a potom na prjedawšuju duchownuju Ludowicija a Rjedu. Jurij Ludowici bě wot 1648 hać do 1673 w Barće skutkował. Jenč mjenowaše jeho, kiž bě wuběrný znajer serbskeje rěče, přenjeho „serbskeho gramatarja“.

Karl Hermann Rjeda běše z fararjom w Barće wot 1863 hać do 1890 a je založitel „Předženaka“, kiž běše hać do lěta 1937 woblubowana knižna protyka ewangelskich Serbow.

Jako druhi přednošowar zaběraše so serbski superintendent Gerhard Wirth z džětom lajkow w cyrkwi.

Njedzělu bě wulki džěl wobdžělenych na serbski cyrkwinski dzeń přijěl z čahom. Či, kiž wot Wojerec přińdžechu – a tych běše tehdom hišće poměrnje wjele –, dyrbjachu na Radworskim dwórnišću přez hodžinu na čah z Budyšina čakać. Woni čas wupjelnichu ze spěwanjom. W Barće na tamnišim dwórnišću bě potom wjesole witanje.

Na swjedženskich kemšach předowaše farar Paler z Huski. Serbska Boža služba swječeše so tehdom k přenje- mu razej po nowej liturgiji, kotraž bě nam tehdom čětro cuza. Ale smy so bórže na nju nawučili. Po předowanju postrowi wosadu předsyda, tež w mjenje sakskeho krajneho cyrkwinskeho wjednistwa a serbski superintendent, kiž postrowi ewangelskich cyrkwjow w ČSSR přečita. Na kóncu rěčeše farar Zyguš z Wulkich Zďarow za Zhorjelске konsistorstwo. Potajkim njebě žadyn němski zastupnik cyrkwinskih wjednistwow přitomny, tak zo móžachmy tón raz wšo jenož w serbskej rěči slyšeć.

Němski superintendent Busch přińdže

hakle popołdnu a nas w mjenje Budyškeho cyrkwinskeho wokrjesa witaše. Wosadni farar Renč nam wšelake powědaše z wosadneho žiwjenja. Zhromadźizna steješe pod nadpismom: „My smy přeprošeni“. Z džakom slyšachmy k tomu přednošk našich lajkow, sotrow Hempeloweje z Budyšina a Wirthoweje z Cokowa a bratra Čabrana z Poršic, kiž wosebje – kaž běše jeho wašnje – z pěsničkami k nam rěčeše.

Wobjed bě w Rakojdach a kofejpicě z tykancom na farskim dworje w Barće. Wšěm běše so na cyłym cyrkwiskim dñju tam jara lubiło.

17. cyrkwinski dzeń bě 29. 30. junija 1963 we Wojerecach. Wón steješe pod hesłom „Smy Knjezowi“. Sobotu popołdnu běchu cyrkwinsky sobudžětačerjo a družy zajimcy w nahladnej ličbje zhromadźeni w Lutherowym domje pódla cyrkwy swj. Jana. Serbski superintendent Wirth přednošowaše wo cyrkwach mjez słowjanskimi ludami a wuzběhny wosebje rjanu knižku Bogumila Šwjele z Dešna: „Ewangelska wěra mjez Serbami“. Po kofeju nasta žiwa diskusija wo džensnišim položenju w našich serbskich wosadach. Serbski superintendent praji někak scěhowace: „Na našich serbskich kemšach so bolostnje jewi woteběranje, kotrež je so hižom započalo před 30 lětami. Přeco pak so hišće zhromadźuje horstka swěrných našich wosadnych. Jim chcemy swěru serbsce předować.“ A to tež džensa – 20 lět pozdžišo – hišće plaći!

Swjedženska Boža služba njedzělu bě derje wopytała. Předsyda, farar Gerat Lazar, předowaše wo zhubjenym synje. Knjeni Rawpowa-Holanec zaso wuběrny na piščelach hraješe – bohužel posledni raz, přetož lěto pozdžišo – kaž smy hižo spominali – ležeše hižo na marach!

Pozawnowy chór sobu skutkowaše a cyrkwinski chór spěwaše serbske kěrluše. Po předowanju nas postrowi Zhorjelski biskop D. Hornig. Štož je wón prajił, je nam Serbam wutroby zhrěto: „Doniž so serbsce rěči, ma so tež Bože słowo připowědać!“

A potom witaše nas wosadny farar, superintendent Graefa jara wutrobnje a porěča skrótka wo tym, kak pilnje a dokładnje su so Wojerowčenjo na tutón džen přihotowali. Po wobjedze w Lutherowym domje smy pod nawjedowanjom fararja Palerja na farskej zahrodze spěwali. A bratr Čabran rěčeše zaso wutrobnje z nami ze swojimi basnjemi.

Na hłownej a skónčnej zhromadźiznje porěča najprjedy superintendent Graefa wo stawiznach Wojerowskeje wosady a wo nětčišej situaci w znamjenjach industrializacije a twarjenja noweho města. Potom rěčeše farar Zyguš-Wulkodžarowski, stawiznar mjez serbskimi duchownymi, a poda nam ze swjeho bohateho wědženja přehlad wo Božich domach a wosadach serbskeje hole. Po nim nas superintendent Busch z Budyšina postrowi. A naposledku rěčeše zaso naša sotra Hempelowa z Budyšina wo hesle dnja a wědžeše na dobre wašnje pokazać, kak je nam wšitkim nadawk daty, Knjezej přistupić a jemu a jeho cyrkwi služić: Njesměmy być jenož přihladowarjo. Nam je tola tež džensa telko možnosćow datych, swoju wěru a swěru k cyrkwi a k Jězusej Chrystusej wuznać.

Serbski superintendent so wutrobnje džakowaše za wšu lubosć, kiž je so wo Wojerecach na zwonkowne a znutřkowne přihotowanje tutoho rjaneho cyrkwinskeho dnja nałožiła. A njech to — tak wón praji —, štož smy džensa slyšeli, je nam pohon, zo može swět wokoło nas z našich slowow a skutkow, z našeje sćerpliwoće a smilnosće wutroby spóznać, zo „smy Knjezowi!“

Spominanje na Antonina Frintu

Wosrjedz junija tutoho lěta běchu stote narodniny wěrneho přecela Lužiskich Serbow, dr. A. Frinty (1884–1975). Wón běše profesor serbskeje rěče a literatury na filozofiskej fakulće Karloweje uniwersity w Praze. Wón wobknježeše najskerje wšě slowjanske rěče. Ze swojimi mnoho džělami je so wón zdobył na přednje město mjez serbskimi wědomostnymi džělačerjemi, z kotrymiž měješe žiwe kontakty.

Z jeho uniwersitnych přednoškow wuchadžeše wobkedźbowanja hódne džělo: „Lužicy Serbja a jich pismowstwo“, kotrež je Českosłowaska akademija wědomosćow wudała.

Profesor Frinta prócowaše so wo zblizenje wšěch Slowjanow, kotřiž su sej po jazyku tak bliscy, zo so mjez sobu dorozumja. Tohodla dopisowaše do wšelakich slowjanskich časopisow, hdžež mjez druhim šěrješe wědu wo najmjeńšim bratře — wo Serbach.

Frinta je so tež ze stawiznami zaběrał, wosebje ze stawiznami českeje reformacije. Je wjele pišał wo mištrje Janu Husu, wo Komenskim a wosebje wo českich eksulantach, kotřiž su w časach přescěhowanja namakali wuček we Lužicy. Spominajmy na to, zo su woni załožili měsće Ochranow a Nisku.

Nihdy njeje prof. Frinta zaprěł swoje ewangelske křesćanstwo ze šerokej ekumeniskej wutrobu. Wón bě sobuzaložer Kostniskeje jednoty, zwjazka českich ewangelskich křesćanow, a je cyle swoje dołhe žiwjenje w njej sobu džělał.

M. Hl.

Hańža Budarjowa

W farskim Zejlerjec domje we Łazu

Ow, zbóžny dom, hdžež Jězus je,
A hdžež tež wšitko po nim dze,
Tam knježi pokoj domjacy
a kóždy džen je zbóžnjacy.

Hdžež staršej stej ze džěćimi
přec' jedna w prawej lubosći,
při wulkich zemskich česnosćach
su we njebieskich přitwarkach.

Tak běše w domje Zejlerjec,
směm z dobrým swědomjom Wam rjec,
tam zbóžny pokoj mējachu,
jich duše Boha chwalachu.

A nana, maćer, džowěičce,
tak luboznej kaž rōzičce,
zwjazk zjednočeše lubosće,
bjez wšěje běchu hordosće.

Stej džowce z nami chodźilej
tež na přazu a spěwalej
a předlež mjechke kudželki
kaž Łazowske wšě towarški

Ach tuto zbožo domjace
so wzało jimaj bolostnje,
hdyž jimaj droha maćerka
je zahe, zahe wumřěla.

Je druhdy jeje mandželski,
naš wulki pēsner serbowski,
kaž sama sym to slyšala,
jej dawał mjeno jandželka.

Štož wšak pak sebi po smjerći
je rjenje prajił we pēsni,
hdyž wobnadžu do njebja so,
će přenju pytam, jandželko.

Nětk zjednočenaj zaso staj,
kiž staj so něhdy džěliłoj,
a čakataj, dońž Łazowska
so w njebju zeńdze wosada.

My pak tu husto spomnimy
na čas nětk dawno zańdženy,
kak rjenje běše we Łazu,
hdyž Zejlerjec dom běše tu.

Naše nowiny a časopisy před 100 lětami

Z Budyšina

Hamtski skótny lékar Walther budže w měsacu oktobrje t. l. kóždu njedzelu kowarskich pomocnikow a wučobnikow konje kować wučić. Kowarscy pomocni-

cy a wučobnicy, kotřiž chcedža so při tejle wučbje wobdžělić, maju so njedzělu 5. oktobra t. l. popoldnju w 2 hodźinomaj w ratarskej šuli při žitnych wikach zeńć. Wućenje so darmo změje.

Serbske Nowiny, september 1884

Z Budyšina

Na tym samsnym měsće zady helgesta, hdžež su před dlěšim časom žiwonosćerja Janaša z Małeje Boršće nadpadnyli, je so sobotu wječor zaso šwarny podawk stał. Jedyn džělačer z měšćanskeje piwarnje, kotryž na winicy bydli, so wječor po džewječich hodžin domoj wróći. Cuzy čłowjek, z kotrymž so na spomnjenym městnje zetka, so jeho prašeše, hdže puć do Wjazońcy wjedže. Džělačer žortujo wotmołwi: „Tam přez Sprjewju.“ Cuzy, přez tajke wotmołwjenje roznjemdrjeny, džělačerja za lac hrabny a jeho wotřase. Tón so wobaraše a z kofejowej blešu, kotruž w ruce džeržeše, ze złym wotmachom swojemu přeciwnikej do wobliča dyri. Cuzemu je so pječa při tym wobličo a wosebje nós tak strašnje rozrazył, zo je w měšćanskej hojerni lékarsku pomoc pytać dyrbał.

Serbske Nowiny, september 1884

Do Serbina w Texasu buchu wónadno, kaž z přecelneho lista zhonicmy, wot k. duchowneho Kiliana młódšeho tam tele serbske knihi skazane: 25 serbskich biblijow, 25 serbskich spěwar-
skich, 12 Lutherowych domjacych postillow, 12 šackašćikow wot Bogackeho, 25 symboliskich knihow, 100 małych katechismow Lutherowych. My widžimy z toho, zo naši serbscy bratřa w Texasu tež dale swěru na swojej maćernej rěči džerža a ju w cyrkwi, šuli a w domach swěru dale wuziwaju.

Lužica, september 1884

Z Budyšina

Pišćele Michalskeje cyrkwyje, kotrež su so něhdže před 100 lětami twariłe, su přez dołhu ličbu lět a stajne trjebanje wšelaku škodu čerpiłe, tak zo je jich wupordženje jara nuzne. Pjenjezy k tomu so wot kemšacych ludźi přez kolektu hromadžuja. — Přetwar našeje fary, wšelakich přičinow dla lěta dołho přeco wotstorkany, ma so jeli so zaso zadžewk přeciwo tomu njestaji, přichodne lěto započec.

Serbske Nowiny, september 1884

Baruth, Sa. Cyrkej a fara w Barče

Wozjewjenje redakcije

Hačrunjež sym wotjězd do dowola wo tři dny přestorčič, njeje slubjena rozprawa wo Serbskim ewangelskim cyrkwinskim dnju došla.

Město toho je najnowše čisło „ena“ – ewangelska powěsćernje w NDR (Evangelischer Nachrichtendienst in der DDR) – z dnja 26. julija došlo, a tuž móžemy čitarjow z najnowšimi powěsćemi z cyrkwinskeho žiwjenja, wosebje wo schadžowanju Swětowego zwjazka Lutheranow w Budapesće zwjeselić. Prošu wo Waše zrozumjenje!

Cyril Pjeh, redaktor

POWĚŚĆE

Genf: Za noweho generalneho sekretara Ekumeniskeje rady cyrkwjow je so 12. julija přez Centralny wuběr w Genfje farar Emilio Castro wuzwolił. Wón nastupi swoje zastojnstwo 1. januara 1985 jako naslědnik Filipa Pottera, kotryž stanje so z profesorom w swojej domiznje Jamaica.

Emilio Castro bě dotal wot lěta 1973 direktor komisije za misionowanje swěta a ewangelizaciju w Ekumeniskej radže a bě tež w tutej funkciji naslědnik Filipa Pottera.

Wón je 57 lět stary a pochadza z romsko-katolskeje swjobjy w Uruguay. Wot jenož krčeneho křesćana bu wón w methodistiskej cyrkwi angažowany wojowar wo prawa čłowjekow, tak zo chcyše jeho režim w Uruguay, kotryž widzi w tajkim wojowanju komunistiske tendency, zajeć.

Genf: Naš krajny biskop dr. Jan Hempel džakowaše so w mjenje Ekumeniskeje rady cyrkwjow w Genfje Filipa Potterej za 23 lět woporniweho džěla za radu, z toho 12 lět jako generalny sekretar.

Hempel pokaza na „hluboku nabožnosć“ Pottera a wuzběhny jeho „autentiski, spirituelny angažement“. Ze swojim zasadžowanjom za sprawniši mjezynarodny hospodarski porjad k lepšemu chudych, za čłowjeske prawa a přećiwu militarizmej wosebje we wuwicowych krajach, přećiwu rasizmej a dekretizmej we wšelakich formach, je Potter wotpowědował woli sobustawskich cyrkwjow Ekumeniskeje rady, praji Hempel.

Berlin: Tak mjenowane „Inkota – džělowe zjednoćenstwo za hlód tradacych“ je wozjewiło, zo pósćeło so spočatk septembra jedna tona jejkoweje žolčiny (Eigelbpulver) w hódnoće 42 000 hriwnow a jedna tona mlokoweho próška w hódnoće 7 000 hriwnow z pomocu Solidaritneho komiteja NDR do Ludoweje republiki Moçambique. Přijimar posyłki je Narodna rada křesćanow w Moçambique.

Při nalětnim schadžowanju Inkotazjednoćenstwa běchu zastupjerjo w nim zjednoćenych akciskich skupin wuzběhnyli, zo njedyrbjeli my jenož wot našeho nadbytká darować, ale z toho, čehož so dobrowólnje wzdawamy, dokelž trada telko ludźi na swěće hlód. W 24 krajach Afriki jenož je to 150 milionow ludźi!

Rujany: Kaž rozprawješe nowina „Neues Deutschland“, je minister za zakitowanje NDR, armejowy general Heinz Hoffmann, wopytał na Rujanach jednotku „twarskich wojakow“, kiž pomhaše tam most twarić.

Twarscy wojacy njenoša brónje, ale služu po swojim swědomju bjez nich zakitowanju měra.

Laónska Amerika: Wobdźělnicy „Lutherskeho seminara za socialne džělo“ w Lima (Peru) – wuhotowaneho wot lutherskich pomocnych skutkow cyrkwjow w Argentinskej, Chile, Bolíwiskej, Brasilskej, Ecuador a Peru (žadyn z tutech krajow nima socialistiske abo komunistiske knježerstwo, ale runje nawopak knježa tam oligarchije, kotrež, kaž sami praja „wojuja přećiwu komunizmej“, kotryž so za nich jewi w boju chudych wo čłowjeske prawa – přisp. red.) – su wuprajili swoju starosć nad tym, zo koncentruje so přeco wjace role we wobsydntwje bohatych, nad wysokej bjezdźěnosću, njedostatkom bydlenjow, njedosahacym strowotnym zastaranjom, njedosahacym kubljanjom a njedosahacej jědžu we Laónskej Americje.

Jako přičina mjenuje so „nutřměšnje mjezynarodnych finančnych institucijow“, wosebje Mjezynarodneho pjenježneho fonda (IWF – Internationaler Währungsfonds – to je institucija kapitalistických krajow k rjadowanju pjenježnych počahow, kotraž spožča kredity wosebje na wuwicowe kraje, ale tute wjaza na krute kapitalistiske wuměnjena – přisp. red.) a jako dalša přičina mjenuja so mjezynarodne kapitalistiske koncerny. To wjědže k wuchodnjenju z „tragiskimi scěhami“.

Budapest: Wo schadžowanju Swětowego zwjazka Lutheranow w Budapesće smy móhli w našich nowinach wo wotwěrjenju čitać a telewizija je samo z wobrazom wo tym rozprawjala.

Wo wotběhu rozprawjeja dale nowiny CDU, kaž „Die Union“ a „Neue Zeit“.

Južna Afrika: Apartheid-stat, kotryž dźerži z namocu, přećiwu wobzamknjenjam UNO, kontrolu nad Namibiju, je wiceprezidentej Ewangelsko-lutherskeje cyrkwy w Namibiji, Zepahnia Kameeta, wupučowanje k wobdźělenju na VII. polnozhromadiznje Swětowego zwjazka Lutheranow w Budapesće zakazał. Kaž zdžěli znutřkowne ministerstwo w Pretoria, njedadza so duchownemu a dwěmaj dalšimaj namibiskimaj teologomaj žane wiza k wupušćenju kraja.

Budapest: Wodžacy biskop Ewangelsko-lutherskeje cyrkwy w Madžarskej, dr. Zoltan Kaldy, wuzwoli so 31. julija na VII. schadžowanju Swětowego zwjazka Lutheranow (LWB) w Budapesće za noweho prezidenta zwjazka. Wón nastupi sydowlětnje zastojnstwo na wjeršku Swětowego zwjazka. Dr. Kaldy wotměni tansanskeho biskopa Josiah Kibira, kotryž wukonješe tute zastojnstwo wot lěta 1977.

Samsny dzeń wuzwolichu so biskop dr. Horst Gienke (Greifswald), zastupowacy předsyda Konferency cyrkwinskih wjednistwow w NDR a krajny biskop dr. Werner Leich (Eisenach), amćerowacy Wodžacy biskop Zjednočeneje ewangelsko-lutherskeje cyrkwy w NDR, za sobustawow Eksekutiwneho komiteja LWB.

(powěsć z dnjowych nowin)

Berlin: Předsydzje Ministerskeje rady NDR, Willijej Stophej, je předsyda Konferency Ewangelskich cyrkwinskih wjednistwow, krajny biskop dr. Jan Hempel, k 70. narodninam dnja 9. julija najlěpše přeća Zwjazka ewangelskich cyrkwjow w NDR posrědkował. W pisnje biskopa na Willija Stophu rěka:

„9. julija budžeja tež mnozy křesćanscy wobydlerjo z dobrymi přecemi na Was spominać. Dokelž woni su Wam džakowni za Waš podžěl, kotryž maće Wy při pomociwej politice 6. měrca 1978, kotraž je orientowana na runoprawosć a runočesnje wšěch wobydlerjow. Přez to zmožnja so křesćanskim wobydlerjam stajnje bóle na wšitkich ploninach a na wšitkich polach polnje wukonjejo jich staćanskich prawow a z tym tež dalši pohon k wukonjenju jich staćanskich winowatosćow. My widžimy w tym zdobom wažny přinošk za měr a sprawnosć w našim kraju a přez jeho mjezy won.“

Wittstock: Před wokrjesnej synodu tuteho cyrkwinskeho wokrjesa měješe prezident Berlinsko-braniborskeho konsistorija, Manfred Stolpe, přednošk na temu: „Wosada jako zhromadnosć k služenu a wobsydntwjenju“. Wón praji mjez druhim: „Wo wšěm móžemy džensa mjez statom a cyrkwu wotwěrjenje rěčeć. Za wotwěrjenu a wěcownu rozmožnu mjez statom a cyrkwu njeje rozumneje alternatiwy w zajimje čłowjekow, cyrkwy a towaršnosće. Njech so tutón puć w dobrych a zlych dnjach na wšitkich ploninach a wšitkich polach dale wuwija.“

Wittenberg: W tudyšej Luther-hali je móhl direktor Hans-Joachim Beeskow dnja 17. julija knjeni Lieselotte Blume z Nordhausen jako 50 000. wopytowarja w tutym léce postrowić. Z tym su, wot toho časa, zo so tutón najwjetši muzej stawiznow reformacije zaso wotewri (16. apryla 1983), hižo wjele wjac hač 200 000 wopytowarjow z tu- a wukraja w tutym sławnym domje, kotryž bě něhdy tež bydlenje a skutkowanišćo Martina Luthera, pobyli.

SERBSKE BOŽE SŁUŽBY

september 1984

2. 9. – 11. njedžela po Swjatej trojicy
Budyšin-Michałska: 9.00 hodž. kemše (Albert)
Budestecy: 14.00 hodž. kemše (Albert)
9. 9. – 12. njedžela po Swjatej trojicy
Bart: 8.30 hodž. kemše (Malink)
Hrodzišćo: 10.00 hodž. kemše (Malink)
Huska: 10.00 hodž. kemše (G. Laser)
16. 9. – 13. njedžela po Swjatej trojicy
Poršicy: 8.30 hodž. kemše z božim wotkazanjom (Feustel)
Budyšink: 10.00 hodž. kemše z božim wotkazanjom (Feustel)
Bukecy: 10.00 hodž. kemše (G. Laser)
30. 9. – 15. njedžela po Swjatej trojicy
Klukš: 8.30 hodž. kemše z božim wotkazanjom (Feustel)
Polpicy: 10.00 hodž. kemše z božim wotkazanjom (Feustel)
Hodžij: 10.00 hodž. kemše z božim wotkazanjom (Wirth)
7. 10. – 16. njedžela po Swjatej trojicy
Budyšin-Michałska: 9.00 hodž. kemše (Albert)
Budestecy: 14.00 hodž. kemše z božim wotkazanjom (Albert)

Pomhaj Böh, časopis ewangelskich Serbow. Rjaduje Konwent serbskich ewangelskich duchownych. – Ludowe nakladnistwo Domowina, Budyšin, Sukelska 27. Redaktor: Farar Cyril Pjeh, 8400 Riesa 11, Windmühlenstraße 17, tel. 72 83. Ekspedicija: Farar G. Lazar, 8601 Bukecy (Hochkirch), Kirchweg 3. – Lic. č. 417 Nowinarskeho zarjada pola předsydy Ministerskeje rady NDR. – Čisć: Nowa Doba, čišćernja Domowiny w Budyšinje (III-4-9-1428). – Wuchadza jonkróc za měsac. Přinoški a dary na konto: Sorbische evangelische Superintendentur Bautzen, Sp. Bautzen 4962-30-110! – Index-Nummer 32921